

Numărul 35 Oradea-mare 27 august (9 sept.) 1900 Anul XXXVI
 Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

La ce-am sburat...

*La ce-am sburat atât de sus
 De chipul teû cel drag,
 De toate câte ne-am fi spus
 Pe prispă și pe prag?..*

*La ce-am sburat atât de sus,
 De banca din brădui ;
 La ce-am sburat atât de sus,
 La ce-am fost nesătui?..*

*La ce-am sburat atât de sus...
 De nucul gărbovit,
 În umbra căruia e pus
 Christos cel răstignit?!*

MARIA CUNȚANU.

A m murit...

*Am murit
 Și-mi pare bine,
 Căci mi-e silă
 De-acest drum
 Al vieții
 Fără tine...
 Vino mori
 Și tu acum —*

MARIA CUNȚANU.

Ioan Botezătorul.

Tragedie în cinci acte și un preludiv
 de
Hermann Sudermann.
 (Urmare.)

ACTUL AL III-LEA.

O odaie în casa lui Iosafat. În fund o ușă care dă în stradă, lângă ușă o fereastră cu zăbrele. În partea stângă o ușă care dă într'altă odaie, în dreapta o altă ușă. În stânga, în față unelte de cismar. Mai la mijloc o masă și scaunele de mese-riș. În dreapta un pat și înaintea lui o masă. Odaia săracă-cioasă dar nu goală, luminată cu două lămpi de lut.

Scena întâie.

Iael (cu un copil la sin.) **Alți doi copii** (în giurul ei) **Mai multe femei** (stați la stânga și spionează la ușa crăpată prin care abia se aude un cânt de psalmi, cântat de bărbați.)

Băiatul. Ce cântă ei acum, mamă?

Iael (palidă, îngrijată.) Cântă marele Iballel, copilule.

Băiatul. Și cântă și profetul cu ei?

Iael. Asta n'o pot auzi, dragă. (Alte două femei vin prin ușa din mijloc.)

Cea dintâi. Iael, am înțeles, că marele proroc va mânca Paști în casa noastră. Îngădui-ne-vei să-l vedem și noi?

Iael. Întrați.

Una din cele de mai nainte. Iată-l, cel din stânga de colo, ăla este.

Cea dintâi. Cel atât de 'ntunecat la față?

A doua. De-aceia m'aș teme. (Cântecul încetează.)

Cea dintâi. Se zice că el a venit în oraș ca să judece pe Irod. Așă-i, Iael?

Iael. Nu știu.

Băiatul. Mamă, privește, ei beaă acum paharul al patrula. Îdată sosi-vor.

Cea dintâi. Binecuvîntat-a el paharul al patrulea?

A doua. Nu, Iosafat l-a binecuvîntat.

Cea dintâi. Și de ce nu l-a binecuvîntat el, Iael?

Iael (nu răspunde.)

Cea dintâi. Priviți, acum se ridică.

Alta. Aici vin, Iael?

Iael. Iată patul în care se va odihni.

Mai multe. Apoi rămâi cu bine, Iael.

Iael. Cu bine! (Pleacă grăbite.)

Scena a doua.

Iael cu copiii. Ioan. Iosafat. Amarja.

Iosafat. Aici ești singur, Rabi. Ce-i pâlți ai rămas afară.

Ioan. Îți mulțumesc, Iosafat.

Amarja. Și eu, Iosafat.

Iosafat. Mulțumește-ți lui, Amarja, că a mâncat cu noi împreună. (Pe când se așază pe scaun, Ioan șoptește încet către Amarja.) Vino! (Observă pe Iael, stând după ușă nebăgată în scamă.) Iael, tu ești aici cu copiii?

Ioan. E soția ta, Iosafat?

Iosafat. Da, Rabi.

Ioan. Și copiii tei?

Iosafat. Da, Rabi.

Ioan. Tu nu mi-ai spus nici odată, că... te cheamă Iael? Astfel îți zicea el.

Iael. Da, Rabi.

Ioan. De ce nu te apropii?

Băiatul. Rabi, n-*e* teamă de tine.

Ioan (zimbînd.) Și pentru ce ve temeți?

Băiatul. Nu șciti.

Iosafat. Iartă, Rabi, tu veți că e...

Ioan. Iosafat, n'ai vrea să me lași puțin cu ai tei împreună?

Iosafat (se închină, face un semn Amarjei și ies amândoi prin ușă din dreapta.)

Scena a treia.

Ioan. Iael. Copiii.

Ioan. Iael, ochii tei sînt tulburați. Ce ai pe inimă?

Iael. Înghenunchiază fiule, Baruch și tu celalalt, înghenunchiați amândoi.

Copilul (scâncînd.) Mamă.

Ioan. Ce-i asta, Iael?

Iael. Ziceți: Rabi te rugăm!

Copiii. Rabi, ție ne rugăm.

Iael. Te roagă și mititelul acesta, de și nu șcic încă a se rugă —

Ioan. Și pentru ce —?

Iael. Să le dai înapoi pe tatăl lor, căci iată, pâne n'au.

Ioan (ridică pe băeți.) Toce mai mîncarăm mielul în casa ta și tu zici că pâne n'au.

Iael. Nu vorbesc de ziua de azi. Astăzi și cel mai calic are pâne. Iată, Rabi, tu ești cu adevărat un mare proroc și multe poporului ai dăruit, dar vai, mie mi-ai luat — mie și acestor copii — ni-ai luat tot, ce avem.

Ioan. Am putut eu asta, Iael?

Iael. Iată, de multă vreme soțul meu aleargă noaptea la tine 'n pustie și munca ș-o lașă și noi

flămîndim. Și prea bueros ne-am da flămîndirei, de foame am muri chiar pentru el, dacă nu ni-ai fi înstrăinat și inima lui, dacă iubirea lui nu i-ai fi încătușat-o de tine.

Ioan. Și tu ești dintre aceia ce spun: Mai pe sus de lege și jertfă e iubirea?

Iael (spăimîntată.) Asta n'am zis-o, Rabi... Voiești doar să me nenorocesci înaintea preoților?

Ioan. Dar o gîndești în inima ta.

Iael, Rabi!

Ioan. Dacă ați fi venit la mine 'n pustie, v'aș fi îndrumat către *acela*, care mîncare va aduce celor flămîndi. Aici sînt sărac. Duceți-ve, eu nu voi să ve cunosc.

Iael (pleacă cu copiii către ușă.)

Ioan (face un semn, prin care îi recheamă.)

Iael. Rabi?

Ioan (dă din cap.)

(Iael și copiii es.)

Scena a patra

Ioan. Iosafat. Amarja.

Ioan. Iosafat, cât e decînd te cunosc?

Iosafat. Doi ani sînt, de cînd am venit la tine să me botez.

Ioan. Și de-atunci ai venit adesea?

Iosafat. Cînd n'am fost eu la tine, o Rabi?

Ioan. Eu n'am șcicut de fel, că tu ești cismar și că — copiii tei țipă de foame. Se pare că nu te cunosc în deajuns, Iosafat.

Iosafat. Partea mai bună în mine o cunoșci. Tu ênsuți mi-ai dat-o.

Ioan. Așă dar numai pe mine me cunosc. Și nu mai șcicu nimic de tine, Amarja... Numai un lucru îl șcicu: (privind cu ochii înmărmuriți.) Eu sînt trimis — — — (Se oprește.)

Iosafat. Rabi!

Ioan. Căci zis-a o femeie către mine, că eu nu ve cunosc... Una dintre acele cari se folosesc de cuvîntul „iubire“... Și sînt aproape s'o cred... Dar chiar de v'aș cunoașce, eu nu v'aș iubi pe voi, ei v'aș judecă în numele aceluia — în numele cui? Nu șciti voi?

Iosafat. În numele aceluia ce are să vină, — astfel ne înveți pe noi, dascăle.

Ioan. Mai curînd aș vorbi acestor ziduri negre, poate le voi surpă, — mai de grabă foamei copiilor tei, — cuvîntul meu poate îi va sătură. Dar credința, care me priveșce luminînd, fiind că crede, — aceea me doare. (Șede.)

Amarja (încet.) Ceasul e târziu. Nu vreai să vorbești de Irod.

Ioan (către Iosafat, care se apropie.) Pe cel mai tiner dintre voi l-am trimis să caute pe Galilean. Unde-i?

Iosafat. Dascăle, el nu s'a întors încă.

Ioan. Nu cumva s'a rătăcit?

Iosafat. Calea pe care poate veni, i-am spus-o eu, dascăle.

Ioan. Pe Galileanul îl voi. Să-mi dați pe Galileanul... Căci la regele mai e puterea mea. Chiar de i-aș slujî ca un vas nedemn, — eu îl slujese după măsura mea... Dat-am dovadă de dînsul, — nu-i așă, că am dat?

Iosafat. Cu adevărat, Rabi, ai dat.

Ioan. Dar dovada asta a crescut în sufletul meu. Și de va veni el, i se va potrivi oare?

Iosafat. I se va potriví, Rabi, căci Domnul îl trimite.

Ioan. Său sufletul meu nu l-a cunoscut, precum nu ve conose nici pe voi. — N'audiți nimic de Manase? — Mergeți și străjuiți afară, ca venind să nu treacă de casă. (Bate cineva 'n usă.)

Iosafat. Poate e dănsul. (Merge să deschidă.)

Scena a cincea.

Cei de mai înainte. Matei.

Iosafat. Ascultă, Matei. — N'ai vădut pe Manase?

Matei. Nu. — Rabi, am venit noaptea la tine din pricina lui Irod.

Ioan. Din pricina lui Irod. (Sede cu spatele cătră dănsii.)

Matei. Am trimis iscoade la palat până 'n vremea prânzului Paștilor. Preoții intrau și eșiau într'una. Dar ce judecau nime nu șcie. Acum, dacă în ceasul al optălea, va veni la jertfa de dimineață, cum are obiceiul să vină în zilele de prasnice... dacă va veni cu femeia... scuișând astfel păcatul se în fața poporului, — Rabi, ce e de făcut? Grăește.

Ioan (nu răspunde.)

Amarja. Nu te aude.

Iosafat. Se gândește la Galilean.

Ioan. Audiți pe cineva vorbind de păcat. Șciți voi în ce haină se 'mbracă păcatul mai ales când intră în lume? Veți zice poate în cuviință, în ură. Ori ce-ați zice, eu rid de voi. Ascultați și țineți minte. Iubire se chiamă înainte de toate tot ce e mic și se pleacă fiind că e mic, ceea ce aruncă fărimiturile pentru a nu aruncă pânea întreagă, ceea ce astupă gropile ca să nu se răspândească mirosul greu, — ceea ce taie degetul de la stânga pentru ca să nu poată spune degetului de la dreapta, — toate acestea se chiamă iubire, păziți-ve. Tot iubire e când măgărița primăvara e dornică de plăcere, iubire când cerboaițele sbiară în pădure, — când femeia ănsăși în spre seară adună pietre, cu care dimineața are să ucidă poporul, pentru ca în curând să păcătuiască, și femeia zice; Iată iubite, ce dulce e patul nostru! aceasta o numesc ei iubire!

Matei (după ce a schimbat o privire cu Iosafat.) Rabi, me iartă! Poporul te așteaptă... Toți câți se svêcolesc în paturile lor, așteptând dimineața, se gândesc numai la un lucru: Judecată, — judecată lui Irod!

Ioan. Judecată lui Irod, — așa e.

Matei. Și tu să îl judeci. Tu și nimeni altul.

Ioan. Îl voi judecă.

Matei. Pe el și pe femeie?

Ioan. Pe el și pe femeie. Ve îndoiiți?

Matei. De ne-am îndoit, ne iartă!

Amarja. Iar dacă va veni fără femeie, — ce o să i se întempe atunci?

Ioan. Prea multe me 'ntrebați. Prea mult me supărați cu vorba. (Bătăi 'n usă.) Ascultă! E Manase... (Iosafat deschide.)

Scena a șasea.

Cei de mai înainte. Mirjam.

Ioan. Mirjam, tu? — Ce dorești?

Mirjam (cu răsuflarea tăiată.) Fugii din palat... în urma mea venia în fugă străjerii... Se poate că... ceea ce știu... să-ți fie de vreun folos.

Ioan. Vorbește acelora. *Lor* le vei fi de folos.

Iosafat. Mirjam, vorbește.

Mirjam. Dacă dascălul nu me aude... cu voi n'am nimica.

Ioan. Te ascult, Mirjam.

Mirjam. O veste a sosit tetrarehului, că poporul îi poartă Sâmbetele. De-aceea el voia să ascundă femeia, dar ea se împotriviă. Ea vrea să facă față poporului, fiind că a jignit-o... Întocmai s'a dat poruncă cuprinsului casei, de-a se găti de drum — încă de cu noapte, pentru ca convoiul să fie în templu înainte de-a se adună norodul. Astfel ei vor să scape de mânia poporului și de mânia ta maestre!

Ucenicii. Asta n'o să se întempe, — nu, n'are să se întempe.

Iosafat. Și n'ai înțeles, Mirjam, prin care dintre porțile din afară vor să intre în templu?

Mirjam. Slugile vorbiat de poarta Susan, tocmai când treceam pe lângă ele.

Iosafat. Vor fi cu dănsii și ostașii romani?

Mirjam. Asta n'am aflat-o.

Iosafat. Căci dacă vor fi însoțiți de romani, va trebui să așteptăm până după a doua poartă, de care păgâni nu se pot îmbulzi sub pedeapsa capului.

Matei. Acolo îi vor putea mântui preoții.

Iosafat. Fîrește că pot — stăpâne, tu ce sfat ne dai?

Ioan. Eū iarăș ve sfătuesc, mergeți pe uliță afară, cătați în dreapta — și cătați în stânga. De la acel Galilean află-voi ce sfat să ve dați.

Matei. Înțelesu-l'ai?

Iosafat. Mi-ar fi mai bine, să nu-l înțeleg.

(Iosafat, Matei, Amarja pleacă.)

Scena a șapteia.

Ioan. Mirjam.

Mirjam (s'a tras cătră perete și privește temeloare la Ioan, care privește perdit într'altă parte.)

Ioan (observându-o.) Mirjam, tot aici ești?

Mirjam. Rabi, me iartă! Îmi eră cam teamă. Căci dacă acum m'aș întoarce acasă, străjerii de la poarte m'ar prinde.

Ioan. Cum? N'ai venit tu oare în noaptea trecută la mine în pustie?

Mirjam. Atunci încă nimeni nu șciea cu cine m'am întovărășit, stăpâne.

Ioan. Dar cine ești tu? Vorbește despre tine! Cine e tatăl tei?

Mirjam. Tată n'am — și nici mamă. Țara e plină de orfanii ca mine. Sînt mulți de tot la număr. De-aceea nici n'am întreat.

Ioan. Și pentru ce te-ai dus slujnică la palat?

Mirjam. Se spune, că aș fi ședut odată acolo în prag, jucându-me cu petricele. Și inserând li se făcū milă de mine și me luară în casă. De-atunci sînt dintre cei din palat și altceva nu știu.

Ioan. Tu me slujești cu rêvnă, Mirjam. De ce me slujești?

Mirjam. Eū nu știu de ce...

Ioan. Și slujba ta e zădarnică. Șciți tu asta?

Mirjam (dă din cap.)

Ioan. Nu te vor pedepsi?

Mirjam (cu cutremur.) Me vor...

Ioan. Vorbește!

Mirjam. Doamne, nu-i nimic!

(Va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

Onea ăl Mare.

Dluî G. Pitiş.

Despre mulţi oameni mari îţi fi auzit şi cetit, iubiţi cetitori, dar cetind numele „Onea cel Mare“ sînt sigur că staţi înaintea unei figurî noue. Sînt sigur, zic, cu toate că ar trebui să presupun că-l cunoaşteţi deja. De ce? Fiind că el e mai mare om din Selişte! Ei şi ...? veţi zice dvoastre. Ei şi Seliştea azi e Sinaia Ardealului şi totodată mijlocul Românismului. Asta cred că o şeiţi. Dacă nu o şeiţi — regret.

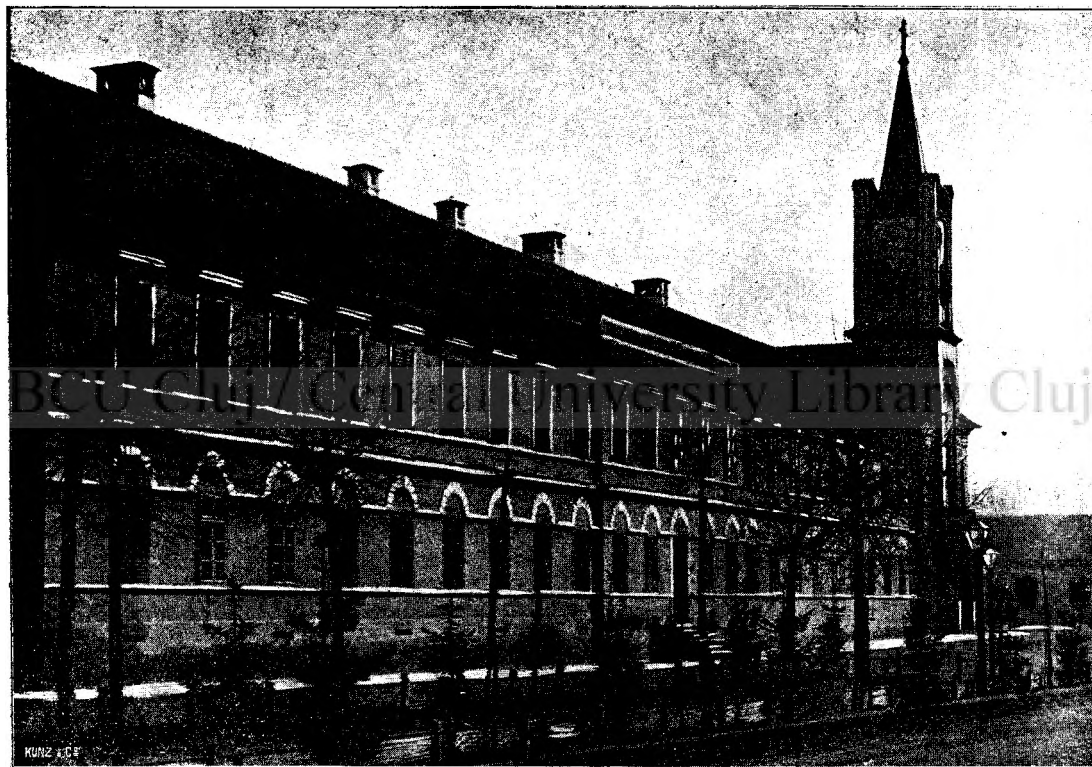
În cazul inse că ve este cunoscută Seliş-

bătăi. Eū unul cred că cel din urmă. Încă un motiv dar, care me îndeamnă să vi-l presint.

Ca figură, e cea mai potrivită de a figură pe cărţile noastre postale ilustrate: înalt şi spătos —

Fetişoara lui — fundul ceanului,
Mustăcioara lui — ghimpiî ariciului,
Ochişorii lui — spaîma codrului,

iar guriţa lui — uşa cortului. Singure picioarele par că nu-s ale lui. Nici nu-î de mirat, căci nu-î poate lipsi mult din sută, cu toate că nu-l preţueşei mai mult de 60 de ani. Bêtrâniî satului inse spun, că tot

Seminariul gr. cat. de băeţi din Oradea-mare.

tea, cunoscut trebuie să ve fie şi Onea, ca cel mai mare om al acestei comune fruntaşe. Avînd în vedere inse pe acei nepăsători, cari nu se interesează absolut de viaţa noastră publică, ţin necesar să-l presint.

Toţi oamenii mari ai istoriei s'au distins sau prin vitejie sau prin înţelepciune. Onea nostru face excepţiune, el se distinge prin suferinţe şi răbdări. Până când Stefan cel Mare în vr'o 40 de bătălii a dat găluşce litfelor păgâne, cari s'au încumetat a se apropia de brazdele Moldovei, până atunci Onea nostru a păpat găluşce de 40 de ori, puţin zis. Şi-apoi spuneţi-mi dvoastre, care-î mai vrednic de laudă: cel care dă sau cel care rabdă şi mânâncă 40 de

aşă l-au pomenit. Firele albe cu toate acestea sînt noţiuni necunoscute capului lui Onea. Negru tăciune — minunea naturei. Şeiţi cum umblă imblăciile? — Cam aşă şi picioarele lui Onea. Cărje i-a fost tot-dauna stieluţa. La mâncare n'a ţinut şi nu ţine mult. „Mâncarea-î fudulie, beutura răspunde“, zice Onea. Din banii ce-î are, mai înteiū aduce jertfă imbelşugată lui Setilă şi numai restul îl sacrifică pe altarul lui Flămândilă. Ce-mi place la Onea e, că nu şei ce-î falsificarea — nici la beutori, nici la bucate.

Nu bea decât „şpirt“ fiind că ala n'are ce-î face, şi şi dacă-l lungeşce c'o ţir de apă, nu-î nimic. În rachiū îţi bagă tot apă de ha cloşită, de nu mai şei ce beî. Apă găsece io destulă, mai bună

ea a lor, spirt imi trebă mie“. Și căreimarii, fiind Onea mușteriu bun, îi și dau tot „spirt d'ăl fain“.

Unii spun, că din cauza beuturii umblă bietul Onea așa „oblu“, alții o pun pe conta anilor și-a poverii vieții pline de galușce. Nu știu. O fi și una și alta. Destul că odată eră să-i dea de cap nesăturatul Setilă. Lucră la un pielar, ce bruma o fi lucrând, că par' că nu-l prea trăgea inima la lucru, cum nu me trage pe mine a bea „spirt d'ăl fain“ de-al lui. Ochise el, pe semne, ce ochise, că de la o vreme nu-l mai luă locul. Nici un spor pe urma lui, cu toate că stăpânul nu-ș mai luă gura de

pe el. Însedar. Vorba lui Creangă: Da 'n dreapta — nimic. Da 'n stânga — nici atât“. Stăpânul de la o vreme se mai duse să-și mai vadă și de alte daraveri. Atât așteptă și Onea. Cât ce s'a vedut cuc .. adio sapă și lo-pată. Cât ai bate în palmi fu la ferestruica din gârniciful pivniții. Apucă sticla ce eră acolo de gât — se vede treaba că de când intrase în curte o zărise, de aceea nu putea da nici de cum cu lucrul înainte — și credea că atâta i-a mai fost, în veci pomenirea ei de-acum .. Abia dăduse înse sticla „peste cap“ și nici n'apucase să înghită conținutul guriței și ce să vedă? — Sticla trane de petri, iar Onea — mâno me! — săriă și râieniă de gândia că-l caleă.

Norocul lui că n'a și înghitit, că multe amintiri încă s'ar fi înecat în sticluța din ferestruica pielarului. Sciti ce-a fost în sticlă? Vitriol, — iar nu „spirt d'ăl fain“, cum credea bietul Onea. Vorba ceea înse: banul reu nu pîere cu una cu doue. La vr'o 4 zile pe cine ved prin piață mergend la „spirt d'ăl fain“ — pe Onea! — L-am recunoscut, căci l-am vedut din dos, de-l vedeam în față, sigur nu-l recunoșeam, că prea eră diformat. Ochi nu mai avea, abia doue dungii negre se mai zăriați, ca semn al unor priviri întunecate. Fețișoara-i eră bototită la plesnite. Puteai bate toba pe ea, și scelipiă — neoe mare. Nasul sēmēnă cu un crastavete turtit. Gura înse devenise și mai respectabilă. Ací me rețin de la asemănări, căci și așa n'aș nimeni-o. Ce-i Onea, zic? Nici un răspuns. Nu putea vorbi sërmanul, și în nisuița lui de-a răspunde imită grohăitul porcilor. Nu putea vorbi, zic, căci limba-i eră — potâng.

Când mî-a arătat-o, zic: Acum nu me mir de Onea, dar me mir de bou că nu poate vorbi.

— Azi e acelaș Onea, care fusese mai înainte cu 10 ani. Nici mai urit, nici mai frumos. Poate toaletă dacă și-a mai priment-o vr'odată. Puțină schimbare înse și în aceasta. Nici azi, ca și atunci, nu-i știu deosebii pielea de haină. Îți pare un eroi de la Plevna, care acum a scăpat din ghiarale lui Osman numai cu sufletul în oase.

Ziceam la început că Onea nostru e mare și în răbdări și suferințe. Nu voesc să amintesc toate „frecușurile“ câte le-a înghitit, nici nu le știu toate.

Amintesc numai unul și bun, care l-a mîncat din întemplant în urma unui rămășag.

Lucru curios, că și aici tot pielarul i-a dat de cap. Nu știu acum, mâna sorții să fi fost la mijloc sau pielarul a umblat anume după Onea, ca să-și răsbune de când îi prăpădise acesta vitriolul și apoi „spelase putina ...“ Sau poate i-a fost milă de bietul om și acum umblă să-l mîngăie cumva!...

Cum s'a întemplant nu știu. Destul că Onea se prinde cu pielarul, că el va mîncă 20 de jimbale* și 2 copuri de lapte — la o mîncare. La cas, că nu poate, s'a învoit ca să i se mēsoare 25 în piața satului. Zis și făcut. În ziua și ora hotărîtă un roi de curioși admiră apetitul lui Onea. Multora le lăsă gura apă de flămândi și poftăreți ce erau vedend lăcomia cu care îndopă Onea. Numai frica de cele 25 de „nănașe“ și poate și rușinea îi întercă de a se deobligă și ei. — La început lucrul mergea strună. Se îngrijise el

Onea ca hambarele stomachului să-i fie bine curățite. Până la a 12 jimblă nici o întetire, nici o sfortare. De la a 12-a înse am vedut că începe a se ajută deja și cu degetul. Când am aruncat ochii la pielar, acesta se scutură de ris. Prevedea și el urmările. Și „richtig“ la a 16-a jimblă falcile i-au abzis slujba. Vedeai din ochii lui Onea cum i se scurge inima de durere că nu le poate ascunde în stomach și pe cele 4 rēmase. Însedar. Când dă odată calul bâha, de geaba il mai bați, n'o mai scoți la cale. Așa și Onea cu stomachul. Ce să facă? Se uită o-

Școala elementară normală gr. cat. din Oradea-mare.

* Franzele.

dată 'n împregiur, să vadă pe pielar. Când colo, în loc de pielar — o bancă lungă, și 'n giurul ei un furnicar de lume. Strimbă odată fața ca după o acreală neplăcută, se întinse pe bancă, ascundându-și capul în brațe și în mijlocul hohotelor mulțimii satisfăcute, așteptă sărutările „nănașei”. — Usturimea primelor lovituri nici n'o băgă în seamă Onea. Se vede treaba, că eră om oțelit în d'al de-acestea. Răceala aceasta scoase înse din sărite pe bietul pielar, care devenise espus batjocurei publicului și unde nu-mi începe ai cără de cele căzăcești colea ... scurte și indesate, de credea că vrea să-l măcelărească, nu altceva. — Șciți cum fac muncitorii hă .. hă .. hî ... de câte ori au să întrebuinteze o putere mai mare la un lucru oareși-care, d. e. la crăpatul butucilor?... Așă și Onea cu pielarul. Acesta de câte ori îl ardea, iar Onea de câte ori luă în primire „arsura“, gema câte un „hă“ de aceste, încât nu șciai acum, vrea să-și bată joc de „hă“-ul pielarului — imitându-l numai — sau ca acest „hă“ scos din fundul rărunchilor, este isbucnirea durerii năbușite pân' acî. Convulsiiunile musculaturei par' că își deșteptau părerea ultimă. Atâta tot. Încolo nici un vaet din gura lui Onea. Par' că leșinase. Atâta resignațiune numai la Apostoli mai ceteșci.

Se vede că rânza îndopată îndură mai multe ca cea goală. Tot de aici deduc, că atunci când cu vi-triolul, nu prea eră sătul. Sau poate aceea eră pe neașteptate, pe când la aceasta se așteptase? Se poate.

De lovituri a ținut Onea perfect cont, căci a 26-a n'a mai așteptat-o, ci îndată ce-a pârăit a 25-a, n'a mai stat să-l facă altul atent, ci s'a ridicat și cum a dat cu ochii de pielar:

„Ai dat, domnișorule, ca 'n sac, zic zo lui Ddo. De-o șioplitoare, domnișorule ... n'ai face ghine ... Ddo să-ți dea sănătate!...”

„Mai du-te dracului, mă, da nu ți-o fost destul?...”

„Numa să-mi clătesc o țiricuță gurița, domnișorule, ... că par' că mi s'or străpezit dinții“.

„Clătite-ar dracu să te clătească“ ...

„Să fie cu iertare, domnișorule, ... da mâne mai rămășimu-ne?...” Când a mai audî-o pielarul și aceasta, s'a făcut nevedut prin mulțime. Iar Onea vedend un muc de țigare, îl viri cu mare grije la maseaua din fund și ghiciți încătr'o a luat-o?... La „șpirt d'al fain“, să-și clătească „o țiricuță gurița“.

Din tot rămășagul Onea s'a ales c'un stomach mai lacom, cu o piele mai rezistentă și cu o suvenire mai mult pentru neputincioasele bētrānețe. Unii mai spun că tot de atunci i se trage și „hă“-ul, care-i acompaniază fiecare pas, și care-l persecută până în ziua de azi așă, încât Pauđi: hă... hă... hă... își pare-un podometric, care-și numără pașii.

(Finea va urmă.)

SENTEA TAMBA.

Căntece de trestie.

— După Lenau. —

1.

*Doarme ziua obosită,
Raza soarelui s'a stins;
Crenqi plecate de răchită
Se astern pe lacu 'ntins.*

*Și-ți departe-a mea iubită:
Curgeți, lacrimi, la pământ!
Trist șoptit e în răchită,
Trestia tremură în vânt.*

*În viața mea mahnită,
Dragă, ochii tei lucesc
Cum stăbate prin răchită
Blând luceafărul ceresc.*

2.

*Nori s'astern pe cer în grabă,
Plouă, iar tânguitor,
Vântul apele le 'ntreabă:
„Unde-î chipul stelelor?”*

*Caută stinsa lor lucire,
Răscolind adēncul lac;
Nu-mă zimbeșce-a ta iubire
Sufletu-mi să-l mai impac.*

SCRIN

Bibliografie.

N. Petrașcu : Vasile Alecsandri, studiu critic. Bucureșci 1894.

— Raport presintat Academiei Române, în sesiunea generală din 1895. —

(Fine.)

Sentimentul naturii, al treilea sentiment, care — după autor — a inspirat pe Alecsandri, se manifestează în pastelurile sale. Sentimentul acesta nu i se desvoltă în toată strălucirea decât în vârsta bărbăției sale. Atunci natura fu marea inspiratoare a poetului nostru. Sub această înriurire a scris: „Serile la Mirceșci”. „Concertul în luncă”, „Lunca de la Mirceșci”, care se și reproduce, dimpreună cu „Serile la Mirceșci” si cu „Concertul în luncă”.

S'ar zice, serie dl Petrașcu, că poetul vede în florile câmpului un cortegiū de zeițe coborite pe pământ, îmbrăcate în purpură și aur și așteptând sosirea zeului suprem, soarele, să le sărute colorile vii de pe obraz, să le alinte cerceii de diamant din urechi, să le descingă talia, spre a le arată întreaga lor frumusețe. Alecsandri e în mijlocul lor, ca în mijlocul unor prieteni iubiți și de toate zilele, șcie numele, durerea, secretul tuturor: dragostea ardătorului „bujorel” pentru „năltuța odoleană”, crailecul „frățiorilor” și „româniților” cari se ațin la drumuri, patima „busuiocului” pentru sinuri albe, cochetăria smălțuitorilor „toporași”, ce se închină gingașelor „lă-crămioare”, întristarea „nufărului singuratic”, etc.

De altă-dată poetul cântă Plugurile, semănătorii, secerișul, cositul, „munca sfântă a câmpului”.

Din marea lui dragoste de natură isvorece și pornirea lui nestăpănită pentru călătorii. Primăvara inima lui vibrează și primelei încântări se desprind în niște strofe frumoase, cari se și citează. „Sfârșitul toamnei” asemenea inspiră pe poet; iarna imaginația lui vede florile primăverii. Natura toată-i

pare un templu, atunci Musa îi inspiră poesia „Miezul iernii“, pe care o și găsim reproduasă.

Fără îndoială, închee dl Petrașcu acest capitol, „Pastelurile“, de și descriptive, gen considerat ca medioeru, sunt totuși cele mai prețioase bucați ale poetului. Ele îi vor păstră numele curat. Sentiment, culoare, sugestie, nu le lipsește nimic; sunt mici capete de operă. În pastorală, mai cu seamă, Alecsandri e poet în înțelesul aristotelic al cuvintului, fluturând pe de-asupra lucrurilor. Pentru aceea, el ne atinge mai curând decât ne uimește, ne face să-l iubim mai mult decât să-l adorăm ...

Al patrulea sentiment, care l-a inspirat pe Alecsandri, a fost iubirea de țară, coarda, care după dl Petrașcu, resonă mai îndelung, mai puternic, mai vibrant sub degetele lui măestre.

De câte-ori s'a petrecut în țară vre-un eveniment mai mare, totdeauna Alecsandri a fost eroldul cântător. El a avut inima mare a unui popor întreg.

Prima lui poezie, în genul acesta, a fost „Sentinelă română“, apoi a urmat „Adio la Moldova“; la Paris a scris „Deșteptarea României“; la 1875 a cântat „Hora Unirei“, apoi a urmat „Bălcescu murind“, strofele îndreptate către Negri; odele: Cuza Vodă, Căpitanul Rolla, Căpitanul Romano, etc.

Legendele lui isvoresc, ca fond, din popor, deci sunt limpezi și curate ca cugetul lor. Multe dintr'ensele, spune autorul, sunt de o frumusețe neîntrecută, altele au părți sau versuri splendide. Între cele dintâi pune pe: Dan Căpitan de plaiu, Ana Doamna, Grui-Sânger, Vlad Tepeș și Stejarul, Răpirea Bucovinei, Cântecul Gintei latine, Legenda Rândunicei și altele. Dl Petrașcu susține, că mai ales Dan Căpitan de plaiu este o bucată clasică și analizează apoi această poemă cu multă pătrundere și constată, că legenda fu în adevăr genul, în care fantasia lui Alecsandri, înviorată de voiciciile extraordinare ale legendei populare, se desfășură în toată voia. Forța lui s'a condensat în „Ginta latină“, care asemenea ni se studiază.

Iubirea lui Alexandri îmbrățișează toată omenirea; probă poesia intitulată „Pohod na Sibir“.

În „Dumbrava Roșie“ înse n'a isbutit. E dată ca un poem istoric și nu e decât o legendă. Poetul n'a aprofundat de ajuns cronicarii, de aceea întreaga istorie a faptelor e fantastică; împregiurările, modul de luptă, asemenea închipuite, iar figurile false. Ba și forma e palidă, versurile reci, cadența greoaie.

Patriotismul lui Alecsandri a crescut până la bătrânețe. La 1877 el a fost aproape singurul poet, care a cântat isbândile armatei române. A scris un ciclu de poezii „Ostașii noștri“, din cari dl Petrașcu citează „Balcanul și Carpatul“. Ele au fost ultima florescență poetică a lui Alecsandri.

Ceea ce privește dramele istorice ale lui Alecsandri, dl Petrașcu zice, că din punctul de vedere al artei, acelea sunt mai mult o serie de tablouri istorice, decât niște drame adevărate.

„Cetatea Neamțului“, prima lui încercare de dramă istorică, este un act de eroism al celor 18 plăeși, cari au apărut Cetatea Neamțului o zi întreagă.

„Despot Vodă“ provoacă un entuziasm extraordinar, dar și o critică contrarie.

„Fântâna Blandusiei“ e în simburile în oda lui Horațiu „La Fântâna Blandusiei“.

„Ovidiu“ e într-o câțva descrierea vieții poetului roman. Reprezentarea ei pe scena Teatrului Național a fost o sublimă serbătoare literară.

Dl Petrașcu examinează apoi „Fântâna Blandusiei“ și, după ce face teoria dramei, spune că Alecsandri n'a înțeles în de ajuns definiția dramei, n'a înțeles sufletul ei, acțiunea dramatică. Piesele lui nu sunt piese de teatru, de jucat pe scenă, ci piese de cetit, de oare-ce nu e sbucium sufletesc, nu e emoțiune, nu e interes în ele. Întemplările din „Despot Vodă“, din „Fântâna Blandusiei“, ori din „Ovidiu“ sunt slabe prin ele însele. În dramele lui, persoanele descriu faptele lor, nu le sevăresc, iar pe unele din ele de și le sevăresc înaintea publicului, sunt de natură a fi descrise, nu a fi făcute. Stilul său este liric, care nu se potrivește în drame. Îi place frasa amplă, largă, unduloasă, frasa stilului descriptiv. El nu poate să vorbească, el cântă. Pricina este, că Alexandri e mai mult liric decât dramaturg. E lipsa de simțul real al lucrurilor și al faptelor, fără care nu poate trăi teatrul modern.

Dar dacă nu e adevăr etern în piesele lui Alecsandri, e cel puțin adevăr istoric? — întrebă autorul. Și răspunde, că și în privința aceasta sunt palide. Despot, Horațiu, Ovidiu, Geta, Iulia, sunt tipuri din toate vremurile și tipuri internaționale. Spre a proba aceasta, studiază „Fântâna Blandusiei“ și trage concluziunea, că sufletele nu sunt antice. Sunt toți oamenii din timpul nostru. Horațiu nu e acela al tradiției. Din omul superior, fin, cu tact, din epicurianul elegant, plin de vervă și de haz, Alecsandri a seos un unilateral, un tăcut, un contemplativ, un melancolic, un fel de „plânge femeie“. Mecena la Alexandri este un om ca toți oamenii, fără nici o trăsătură extraordinară la suflet; cu toate că Mecena eră cel dintâi om de stat al epocii.

Și închee cu concluziunea, că Alecsandri e cel mai mare poet al generației de la 1840. Întorcându-și privirile spre sublimitățile vagi ale romantismului și mai vartos spre poesia populară română, el a crescut, a reîntinerit poesia română și a legat astfel tradiția trecutului nostru literar cu viitorul... Toate însușirile poesiei lui, lăsând teatrul de o parte, contribuiesc să-i dea mai mult strălucire decât putere, mai mult o tinerețe drăgălașă decât frumusețe severă... Căci ceea ce o face neperitoare, e tinerețea dintr'ensă, e dragostea de viață, de femeie, de natură, de țară, expansiunea, entuziasmul cald, cu un cuvânt adevărată poezie a inimii.

Acesta e portretul literar al lui Alecsandri, desemnat de dl N. Petrașcu.

Mi-am dat silința să ve prezint toate trăsăturile caracteristice ale autorului, reproducând cele mai multe, întocmai precum le-a compus.

Din această schițare se vede, că scrierea sa este o lucrare cu pretențiuni serioase, care tinde să fixeze exact toată activitatea literară a poetului.

Ca fond, ea cuprinde studii amănunțite, aprecieri întemeiate și concluziuni juste; ca formă, se prezintă în niște condițiuni foarte avantajoase, având o limbă clară, ușoară și plăcută.

În unele locuri au mai rămas lacune de împlinit; dar în general, autorul ne-a dat o carte remarcabilă și de valoare.

IOSIF VULCAN.

O petiție a lui Avram Iancu.

Mai săptămânile trecute luând parte la o excursie în Vidra-de-sus, am avut prilejul fericit de a cerceta casa natală alui Avram Iancu. O cunoșteam din chip și când mi-a apărut la cotitura drumului am exclamat spontan „Asta-i!”

Dar nu eram deplin dumerit, căci nu vedeam plopilor dinaintea casei — plopilor sădiți de mâna lui Iancu. Cum am aflat mai târziu, plopilor nu mai sunt; i-au tăiat și au făcut din ei iaz la moară...

Casa are două încăperi, e în stare bună și e locuită de George Iancu, nepot de văr al fostului prefect al legiunilor gemine.

Stâlpii din ambit sunt creștați și tăiați în multe locuri: vizitatorii, pe semne, își luați cu sine o țandără din casa lui Iancu, o moaște de la locul cel sfânt...

Me gândeam, oare dacă toți Români ar cerceta această casă, și toți și-ar tăia câte o țandără spre scumpă aducere aminte, ce ar mai rămânea dintr'ênsa?

Afară s'auzea huetul morii — aceeaș moară, care eră proprietatea lui Iancu și astăzi fructifică o terțialitate „Asociațiunii”.

Eră cald. Ne-am dus în casa de alături, unde un strănepot de al lui Iancu spunea că are niște scrisori de la Iancu însuș. Ne-a prezentat câteva hârtii fără nici o valoare; o citare de la nu știu ce judecatorie adresată lui Alexandru Iancu, tatăl eroului, un contract de vindere-cumpărare și alte lucruri de aceeaș natură.

Mi-a atras atențiunea înse o petițiune datată din septembrie 1853 și iscălită de mâna lui Iancu.

Am decopiat-o din cuvînt în cuvînt și cer răbdarea cetitorului de a reproduce originalul ad litteram.

O simplă cetire nu va fi de ajuns, căci pe lângă ortografia antidiluviană, mai e scrisă petiția și într'o românească imposibilă.

Las să urmeze decî petiția, spre a putea reveni asupra-î după ce am citat-o în întregime.

Inclijts. Căe. Reg. Circului Comisariatu de Supra!

Eu mai endsos subscris cu umelita mea rogare endresnescu la face Mariilor Voastre pentru Stareă meă enprésur de acum, en care me aflu, unde de portarea meă cu entaempleri nu ved lipse aci scrie, fiindcă acele bine stiute sint la Mariile Vostre, dăre acea că de mare zsele mie este si pene acum bolnavia meă, carea au fostu si mai greă pe mine, când au fost venit la noi Preă Enalte Caes R. Majestateă Sa Emperatul nostru, că nu măm potut areta atuntia la face Enaltiatei Majestetii Săle, pentru greă bola meă, pentru căre si pene acum me aflu en stăre ne senetos, ne putintios, si fere adsutorince, si de aceă nici la lume nicăeri nu pociu esi entre omeni, si ne a-

*vend nici cheltuiala a trudi pentru temeduire la Doctori, si pentru scadere celor trebuincioșe cinereă vietii, fiindcă si Tăta meu din multe necasuri, be-tegos, si ahietueli, căre de atuntia pene acum avut, torte sau cheltuit si serecit; pentru cari pricini, cu mare plecatiune si umilintie me rogu de Mariilor Voastre, a bine voji pēntru partenireă meă cu mi-
lostive relatie fecute la Căe. Reg. Enaltiate Gubernetie milostivinduse a Supra sorci mele, si din Vore căre Cassa ami rendui milostive cāet de pucine provisie pentru cinere vietii si temeduire din bolnavia meă ceă greă si dupe ace dacă moi facse senetos, me voi legedui pe lenge a meă umilite rogare a me aplica, fieste la ce Conditie si slusba dupe vernicie si destoinicia meă la porunca Enaltiatei Rendueli.*

Si cu acesta Umilite rogare meă asteptiend eu maengeose si milostive Resolutie, sunt cu mare plecatiune enchināt.

La C. R. Mariilor Voastre En Vidra desusu 18 dile 7-bre 1853.

Client si sluga umilit

Avram Iancu m. p.
advocat.

Rubrul petițiunii este următorul:

La Inclijt. Căe. R. Circului Comisariatul de Supra asternute rogare cu umilita plecatiune en Abrubbánya

celui si en leuntru scrisului.

Acesta e textul.

În ce privește forma, petiția nu este scrisă de mâna lui Iancu, singur iscălitura este a lui. Cât pentru ortografie și limbaj, judecând de pe esresiuni ca „starea mea împregiur” și esprimarea lui ă, prin ă și ae, probabil va fi fost scrisă petiția de vr'un neamț, sau cel puțin de un oficial de stat. Ceva cultură superioară nu a putut avea autorul petiției, de oare-ce în întreagă rugarea, abia pune un punct, înșirând toate argumentele unul după altul în felul de gândire a claselor inferioare.

În septembrie 1853 Iancu eră deja bolnav, prin urmare responsabilitatea petiției nu mai poate cădea asupra lui. Cineva a cumpus-o și l-a făcut apoi cumva să o iscălească. Cu atât mai puțin e responsabil Iancu pentru minciuna, în care se spune că nu s'a putut prezenta înaintea Domnitorului, fiind bolnav.

Despre motivele, ce le-a avut Iancu de a nu se prezenta înaintea Majestății Sale când cu călătoria acestuia prin Munții-Apuseni — 1852 — s'a scris și s'a discutat foarte mult. Și nu s'a spus încă ultimul cuvânt la aceasta întrebare, pe care însuș Bărițiu o numește „mister”.

Orî cât de divergente ar fi înse părerile istoricilor nostri, nu s'a aflat nici unul, care să motiveze absența lui Iancu cu — boala. Toți sunt de acord că boala a urmat după visita Monarhului în Munții-Apuseni, și e multă probabilitate în ipotesa acelor istorici ai nostri, cari între visita Monarhului și între boala lui Iancu cearcă a stabili un oare-care nex causal...

(Ipotesa aceasta nu pierde nimic din valoare, orî considerăm părerea, că Iancu n'a voit din capul locului să se presinte și pe urmă a avut muștrări de conștiință; orî că ar fi fost aplicat să se presinte la

Câmpeni înaintea Domnitorului, dar în urma purtării brusce a generalului Grünne, măhnit până în adâncul sufletului, a renunțat de a mai da față cu împăratul.)

E clar deci, că iscălitura acestei petiții nu poate arunca umbră asupra caracterului mândru și neînfrânt al leului în agonie; e mai pe sus de ori ce îndoială, că iscălitura a fost — ca să facem o distincție etică mai precisă — cel mult un *actus hominis*, dar nu *humanus*.

Mai avem înse o încurcătură.

Istoricii noștri, vorbind despre petiții de aceste, spun, că Iancu a iscălit și a purtat cu sine multă vreme petiții, dar de înaintat nu le-a înaintat nici odată.

Ei bine, petiția prezentă pare a fi fost înaintată.

Deasupra rubricii mai sus amintit se află negru pe alb un E. nemțesc (=eingelangt) apoi 27/9 1853 (datul prezentării), iar ceva mai jos: Nr. 236/präs. (numărul prezidențial.)

Evident, petiția a fost înaintată — dar rezolvită nu a fost, de oare-ce nici urmă de rezoluțiune nu se află pe partea posterioară.

Și acum urmează încurcătura: Dacă petiția a fost înaintată — și a fost înaintată — cum se face, că nu poartă nici o urmă de rezoluțiune, afirmativă ori negativă, dar rezoluțiune?

Va zice cineva: nu poartă urmă de rezoluție, căci n'a voit nimeni să-l ajute pe Iancu, și petiția a fost pusă pur și simplu ad acta.

Ei bine, să acceptăm, că petiția a fost pusă ad acta; cum se face dară, că petiția a fost găsită între scrisorile lui Iancu, și nu s'a pierdut prin neștiu ce cancelarii?

Nu înțeleg.

O singură lămurire mai pot admite: Petiția a fost înaintată; asta nu se mai poate nega. A înaintat-o sau Iancu însuș (ceea ce nu cred) sau altcineva. În cazul din urmă, Iancu aflând despre înaintarea petiției, a mers și a revocat-o; în cazul din urmă, regretând umilirea momentană, a mers iarăș el și le-a zis: „domnilor, dați-mi scrisoarea înapoi!”

Și petiția i s'a înapoiat (cu numărul și cu datul prezentării, fără rezoluție) și Iancu a pus-o el însuș ad acta — și după moarte a fost găsită între scrisorile lui.

Acceptând lămurirea aceasta, ne împăcăm cu părerea istoricilor și cu mândria caracterului lui Iancu — și de altă parte înțelegem, cum petiția provădută cu datul și numărul prezentării s'a aflat între scrisorile lui Iancu,

De altcum petiția se află în original la Iosif Iancu din Vidra-de-sus.

Scriitorul acestor rânduri nu are nici pe departe pretenția de a fi spus ultimul cuvânt în chestia aceasta. A voit numai să atragă atențiunea lumii românești asupra unei scrisori, care, ori cum, ar fi pagubă să se piardă uitată.

Și se vor afla, cred, condeie competente, cari să trateze după merit tema aceasta, aruncând o rază de lumină în întunerecul ce acopere ca un vâl de jale zilele din urmă ale celui mai mare erou din generația ce apune.

ALEXANDRU CIURA.

Ilustrațiile noastre.

Seminariul gr. cat. de băeți din Oradea-mare. a fost claustrul Iesuiților. După ștergerea acestui ord, împărăteasa-regina Maria Teresia îl destinase de mănăstire pentru Basiliți. La an. 1792 Leopold II, în urmarea suplicei episcopului Ign. Darabanth, îl cedează de institut pentru creșterea tinerimei române gr. cat., ceea ce se indică și azi prin inscripțiunea de pe frontispiciul edificiului. Întru asigurarea acestui scop, tot Leopold II dispuse, ca din venitele epp. 3896-40 fl. să se întrebuinteze ca stipendii în acest institut. Edificiul reprezentat prin ilustrațiunea noastră a fost parter, și la anul 1846 s'a rădicat la etagiū. Dintre edificiile vechi remase de la Iesuiți s'ustau numai „museele” (salele de învățământ.) Are curte amplă sădită cu arbori, grădină mare, situațiune foarte plăcută și e în loc sănatos, aproape de Criș și de dealuri. În etagiū sunt 3 dormitoare și locuințele: v.-rectorului și a 2 prefecti, în parter 2 refectoare, locuința rectorului, și infirmăria.

Școala elementară normală gr. cat. din Oradea-mare s'a edificat la anul 1887 cu suma de 17.380 fl., din cari 9000 fl. sunt prețul edificiului școlar vechi, iar restul de 8380 fl. s'a luat din fondul „Pavelian”. Are 2 sale mari în parter și altele 2 în etagiū. O sală pentru conferințe. Și ca docenții să fie în apropiere, și ca prin presința lor să poată supraveghia disciplina elevilor, s'a cumpărat casa învecinată tot cu etagiū, pentru 18.000 fl. din fondul subsidiar „Pavelian”. În aceasta casă, în parter, are locuință capelanul, iară în etagiū cei 2 docenți normali.

LITERATURĂ.

Dintre imitațiunile lui Ioan de la Buceci. Nu de mult a apărut la Brașov sub titlul acesta un volum de versuri. Autorul lor este bine cunoscut și din coloanele revistei noastre, unde prin anii 70 colaborase mult, atât sub pseudonimul acesta, cât și sub numele-î adevărat. În volumul acesta a adunat versurile sale umoristice și satirice. Multe din ele au subiecte naționale, altele sunt inspirate de fântâni străine, de aceea s'a dat și volumului titlul de „imitațiuni”. În prefață autorul ne spune că nu e poet și că-l genează reu că, aproape octogenar, a ramas în privința limbistică tare înderēt față de generațiunea cea nouă. „cu o limbă mai poliită, mai rafinată, ba în multe privințe chiar și — mai stricată”. Volumul conține multe pagine hazlie, cari vor fi cetite cu plăcere. Prețul 2 coroane.

Fauna ichtiologică a României. În sesiunea generală din 1901 a Academiei Române se va decerne premiul Statului Lazăr, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Fauna ichtiologică a României”. Autorul va avea să facă: 1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăiesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând reprezentațiunea lor în desemn sau cel puțin în fotografie. 2. Va arată cari din aceste specii sunt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor. 3. Va arată care este epoca și modul cum aceste specii depun ouele lor. 4. Va arată sta-

rea actuală a industriei pescăriei în România din punctul de vedere tehnic și economic. Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie v. 1900.

Istoria politiceii. Dl Teodor V. Păcățian are meritul d'a fi tradus din limba germană mai multe scrieri de valoare privitoare la științele politice. În cursul a scos la lumină în Sibiiu, în editura proprie, o nouă lucrare, intitulată „Istoria politiceii“ după Sir Frederick Pallock. Este de prisos a spune, că în juna noastră literatură asemenea lucrări îndeplinesc un bun serviciu. Accentuăm înse româneasca bună în care dl prelucrător își presintă și aceasta lucrare. Prețul 1 coronă.

Protocolul unei adunări învățătorești. A apărut la Arad: „Protocolul adunării generale a X-a a Reuniunii învățătorilor români de la școlile populare confesionale din protopresbiteratele: Arad, Boroșineu, Buteni, Chișineu, Halmagiu, Radna și Siria, ținute în Arad la 12 și 13 iulie n. 1900“. Cuprinde întregul protocolul, programa adunării, Scrisoarea mitropolitului Mețianu, discursul de deschidere al președintelui prof. T. Ceonța, o lucrare pedagogică (La începutul secolului XX) de inv. O. Dirlea, Regulament pentru afacerile interne ale despărțemintelor învățătorești; Cine să examineze în școlile populare cu ocaziunea examenului final, de Petru Vancu; Regulament pentru secțiunea de apicultură a reuniunii învățătorești; Despre frecventarea școlară, de Solomon Giurcoane; Raportul general al comitetului; Raportul comisiunii esmise pentru censurarea actelor de cassă; Învățătorul bătrân și modern, de Vas. Suciu; Tractarea cuventului normal „ac“ de M. Vidu; Școala confesională cu defectele și remediile sale, de P. Dirlea jr.; Raport despre starea bibliotecii; Raportul controlorului; Proiect de statut pentru societăți populare de economii și ajutoare și Protocolul de restaurare.

Abecedar macedo-român. Ministrul Cultelor și Instrucțiunii publice din România a dispus să se tipărească în imprimeria statului „Abecedarul macedo-român“, cu povățuitorul său, lucrat de dnii Virgil Stoicescu, Const. I. Naum și Const. Petrescu.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Repetițiunile pentru stagiunea viitoare au început. Se studiază piesele: „Gloria“ de G. d' Aununzio, „Domnița Olena“ de Cosmovici, „Ephigénie“ de Euripide, „Athalie“ de Racine, „Craiu de ghindă“ de V. Leonescu, „Ali Baba“ de Mircea Dimitriadi și „În Provincie“ de V. Toneanu. Stagiunea va începe la 23 septembrie (6 octombrie) cu piesa „Domnița Olena“.

Concert și reprezentație teatrală în Alba-Iulia. La 15/28 august s'a dat în Alba-Iulia un concert și reprezentație teatrală. Dșoara Anița Onițiu, acompaniată la pian de dșoara Marița Onițiu, a cântat câteva piese acoperite de aplauze bine meritare. Asemenea a fost aplaudată dșoara Elena Simțion, care a declamat „Voiechița lui Ștefan“ de G. Coșbuc. Dnii N. Timbuș și Aur. Gomboș au cântat un duet. Corul tinerimei a întregit cu succes concertul. Apoi s'a jucat „Nobița cerșitoare“ comedie într'un act, de V. Alexandri. În sfârșit dans.

Reprezentație teatrală în Vad. La 2 septembrie, cu ocaziunea adunării generale a despărțemîn-

tului Făgăraș al Asociațiunii, s'a dat în comuna Vad o reprezentație teatrală, jucându-se piesa „Smarandița, fata pândarului“. Apoi a urmat dans.

Reprezentație teatrală în Borgo-Prund. Tinerimea studioasă de pe Valea-Bărgăului a dat la 26 august n. reprezentație teatrală în sala otelului comunal din Borgo-Prund, jucând piesa „Cinel-Cinel“ de V. Alecsandri. Înainte de piesă au fost declamațiuni. Venitul s'a destinat în folosul săracilor de la școala de acolo.

Concert și reprezentație teatrală în Bod. Corul plugarilor din comuna Bod a dat la 15/28 august un concert popular în care s'au cântat compoziții de T. de Flondor, Simionescu și Dima. S'a reprezentat „Paraclisierul“ sau „Florin și Florica“ comedie într'un act de V. Alecsandri.

Concert și reprezentație teatrală în Seliște. Tinerimea studioasă din Seliște a dat la 15/28 august concert, după care a jucat piesa „Leac pentru soacre“ comedie localisată de Trocar. După teatru dans.

Concert și reprezentație teatrală în Săsădate. Tinerimea studioasă din comuna Săsădate a dat acolo în 15/28 august concert popular, cu cântări și declamațiuni, după care a jucat comedia „Zăpăciții“. Apoi dans.

Teatru și petrecere în Halmagiu. Inteligența română din Halmagiu și giur a aranjat la 28 august, în sala Otelului Central, reprezentație teatrală. S'au jucat piesele: „Cinel-Cinel“ și „Peatra din casă“ de V. Alecsandri. Apoi a urmat dans.

UNIVERSITY MUSICĂ.

Dșoara Aurelia Cioncă în Sibiiu. Mica artistă dșoara Aurelia Cionca a dat în 4 septembrie la Sibiiu concert în sala festivă a internatului de fete al Asociațiunii.

Petrecere în Scorei. Inteligența română din comuna Scorei a dat la 15/28 august petrecere în edificiul școlăii. Înainte s'a ținut un concert popular, în care s'au declamat și cântat.

Compoziții musicale noue. Dl G. Șorban anunță, că tinerul compositor din România dl Ioan Scarlatescu a dat sub tipar câteva din lucrările sale. Se vor tipări 4 piese, 2 pentru pian (Sarabande și Gavotte,) una pentru voce și pian, o poezie de Eminescu și un cor a capella. De cumva se vor adună abonanți în număr mai mare, vor apare mai multe. Prețul unui exemplar abonat 2 fl., în librărie 2 fl. 50 cr. Abonamentul a se trimite dlui G. Șorban ori librăriei A. Todoran în Gherla.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Visitațiuni canonice. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu va face o vizită canonică la Sebeșul-săsese (în 23 septembrie) și la Poiana lângă Sibiiu (30 septembrie.)

Mitropolitul Mihályi în Alba-Iulia. La 15/28 august Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi s'a dus la Alba-Iulia, unde a pontificat la serviciul divin în biserica gr. cat. din suburbiul Maeri și totodată a pronunțat și o predică festivă. În cursul liturghiei, a sosit în biserică și episcopul r. cat. de Alba-Iulia, Majlath, însoțit de secretarul

seu, luând loc în scaunul rezervat. După missă s'a făcut procesiune la mormântul întâiului mitropolit unit Atanasie I. Anghel, unde s'a celebrat parastas. La 2 ore banchet. La 5 mitropolitul s'a întors la Blaș.

Dșoara Maria Cioban, bine cunoscuta noastră colaboratoare, care a fost vr'o cincî ani învățatoare de mână de lucru la școala civilă de fete cu internat a Asociațiunii în Sibiiu, s'a ales și numit directoară a internatului de la școala superioară română de fete din Arad. Felicitările noastre.

Șcîri profesionale din Blaș. Dni I. Ioan German și Nic. Popescu, profesori la gimnasiu, după un serviciu de 30 de ani, au fost pensionați, conferindu-li-se titlul de protopopi onorari; — dl dr. Elie Dăianu a fost numit profesor suplent la seminariul teologic, dl Emil Sabo profesor suplent la gimnasiu, dl Teodor Vandor profesor la preparandie și la școala superioară de fete, în locul dlui profesor dr. I. Ratiu, care a trecut la gimnasiu și totodată a fost numit prefect al internatului de băeți.

Masa studenților la gimnasiul românesc gr. or. din Brad. Încă din 1894 au început să se facă contribuiri și pentru masa studenților de la gimnasiul gr. o. românesc din Brad. De curînd au contribuit spre scopul acesta dl dr. Zosim Chirtop, avocat în Cămpeni și st. soție 200 coroane, institutul „Victoria” din Arad 500 coroane, „Albina” din Sibiiu 200, „Ardeleana” din Orăștie 100, „Doina” din Cămpeni 40, dna Sabina Preda 20, dl Vas. Chirtop 20, Todor Pop 20, dr. V. Fodor 5, dna Maria Manovici 6. Contribuirile spre scopul acesta sînt a se trimite la dl profesor Vasile Boneu în Brad.

Sinod provincial la Blaș. Din incidentul serbătorii zilei aniversare de două sute de ani de la unirea cu Roma, Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihălyi de Apsa, în înțelegere cu episcopii comprovinciali, a convocat sinod provincial arhidieceșan la Blaș, pe 5/18 septembrie an. c.

De la gimnasiul românesc din Brașov. Dl Marcu Jantea, absolvent de teologie și al facultății filosofice din Budapesta, a fost ales profesor la gimnasiul gr. or. românesc din Brașov.

Fundațiunea lui Gozșdu. Reprezentanța fundațiunii Gozșdu a ținut zilele trecute ședințe în Sibiiu. Obiectul principal a fost votarea stipendiilor. S'au votat, precum aflăm din „Telegraful Român” pentru 138 stipendiști 67.385 cor. 77 fl. Stipendiștii se împart astfel: 29 rigorosanți în drepturi și medicină, 48 juriști, 12 mediciniști, 11 filosofiști, 10 tehnici, 5 montanistici și silvicultori, 4 la academia comercială, 1 agronomist, 7 cadeți, 11 la școalele medii. Mumerul stipendiștilor noi e 39. În anul esirat au devenit doctori 11 stipendiști și anume 10 doctori în drepturi și 1 doctor în medicină.

Sfințire de biserică în Cheșeu. La 2 septembrie n. s'a sfințit biserica gr. cat. din Cheșeu. După actul sfințirii a urmat un banchet, apoi petrecere populară. Seara, tinerimea academică a aranjat dans, sub patronajul dlui dr. Teodor Mihali și al dnei Viorica Mihali. Venitul curat s'a destinat în folosul bisericii de acolo.

O fundațiune în Mureș-Oșorheiu. Cetim în „Unirea” că dna vîd. protopopeasă Maria Hossu a depus la Ven. Capitlu din Blaș suma de 3000 cor., ca fundațiune pentru biserica și parochul gr. cat. din M.

Oșorheiu în amintirea răposatului său soț Vasile Hossu, fost protopop la M. Oșorheiu.

Adunare de învățători în Blaș. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din arhidieceșca Blașului se va întruni în adunare generală la Blaș în 18 septembrie și zilele următoare, sub președința dlui George Muntean, secretar II Nic. Pop.

C E N O U.

Hymen. Dl dr. Stefan Rozvány din Salonta, Bihor, și dșoara Felicia Beleş, fiica dlui Ioan Beleş, notar public regese în Arad, s'au logodit. — Dl Adrian P. Deseanu, referent în senatul episcopesc al consistoriului din Arad, s'a logodit cu dșoara Florica Frenț în Talpoș. — Dl dr. Ioan Mălaiu și dșoara Eugenia Borgovan, fiica dlui profesor V. Gr. Borgovan, s'au fidanțat în Sângeorgiul Român. — Dl Ioan Mărginean, absolvent de teologie și dșoara Ana Silași s'au cununat la 6 septembrie n. în Gherla. — Dl Alexandru Crăcătunescu, medic, s'a cununat cu dșoara Hortensia E. Gelderlom, în Berlin, la 6 septembrie, în capela bisericii gr. or. rusești. — Dl Iosif Stan, absolvent de teologie și dșoara Gizela Andereo s'au cununat la 30 august în Odoreti.

Șcîri personale. Dl C. Olănescu, comisarul general al României la expoziția universală din Paris, a fost decorat cu „Legiunea de onoare” în gradul de mare oficer. — Dl dr. I. C. Istrati, membru al Academiei Române, profesor la universitatea din București, a fost ales printre vicepreședinții de onoare ai congresului internațional de chimie aplicată din Paris.

Adunarea Asociațiunii la Băile Herculane. Săm-bătă, în 8 septembrie, va fi primirea oaspeților la gară. Primirea comitetului central de asta-dată nu se va face la gară, din cauză că cei mai mulți membri ai aceluia vor sosi noaptea. Seara la 8 întrunire de cunoștință în salonul de cură. Duminică dimineața bineventarea festivă a comitetului la cvartirul președintelui. Apoi liturghie în capela gr. or. La 11 deschiderea adunării în sala teatrului. Prânz la la carte. După miazăzi la 3 ascultarea disertațiilor dlor dr. G. Vuia (istoricul băilor Herculane) și Patriciu Dragalina (din istoria Banatului.) La 4 petrecere populară în Mayerhof. Seara concert în salonul de cură, cântând corul dlui Vidu din Lugos, dșoarele Virginia Gall și Dora Vuia; precum și muzica militară. Luni după ședință banchet festiv în salonul de cură. Seara bal tot acolo. Marți escursiune pe Dunărea-de-jos, plecând până la Orșova cu tren special; de acolo cu un vapor special, pe Dunăre în sus la defileul Cazan și la tabula Traiană; de acolo în jos, după prânzul care se va lua pe vapor, acela va ancoră la insula Ada-Kaleh; după ședere de o oră, vaporul va plecă spre Verciorova și după trecerea Porților-de-fer, va ancoră seara la Turnu-Severin, unde societatea va petrece noaptea; participanții se vor încvartiră la casele Severinenilor și se vor întruni seara în grădinile din oraș. Mercuri dimineața rentoarcere, pentru a ajunge trenul care pleacă din Orșova la orele 7 a. m. spre Timișoara.

Societatea pentru fond de teatru român, invitată a trimite reprezentanți la adunarea de la Băile Herculane a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, va fi reprezentată prin președintele Iosif Vulcan și membrul din comitet dl dr. Ioan Mihu, ca delegați din partea comitetului.

Jubileul dlui V. A. Urechiă. La 24 septembrie c. se va ținea la Bucureștii congresul societății de cultură Macedo-Română, când se va serba de societate și jubileul de 50 ani, ca scriitor, al dlui V. A. Urechiă, președintele ei activ. Cu această ocaziune, scrie „Peninsula Balcanică“ societatea va tipări o lucrare, care va conținea activitatea dlui Urechiă în chestiunea națională a Românilor-Macedoneni.

Institute nouă de bani. „Chiorana“ din Șomcuta-mare ș-a ținut adunarea de constituire în 30 august, constatându-se că capitalul social de 100.000 coroane s'a subscris și rata primă s'a plătit. Apoi s'a ales direcțiunea, care s'a constituit, alegându-se președinte dl George Pap de Băseșei, director executiv dl adv. Nicolai Nilvan, președinte al comitetului de revizuire dl Dimitrie Suciu. — *La Buziaș* frunțașii români de pe acolo înființează „Buzieșana“ cu un capital de 80.000 coroane. Terminul de subscriere e 1 octombrie.

Subscriere de acții la Oraviciana. „Oraviciana“ institut de credit și economii în Oravița fixează pe 27 octombrie an. c. terminul ultim pentru subscrisorii la acțiunile sale emisiunea II-a cu prețul de cor. 132, — din cari se plătesc cor. 42 până în 27 octombrie an. c., cor. 45 până în 27 octombrie 1901 și cor. 45 până în 27 octombrie 1902. — Resultatul favorabil al subscrisorilor de până acuma cari au întrecut cifra contemplată în art. I al Prospectului emis, a îndemnat direcțiunea institutului a se folosi de dispoziția

art. VII spre a întregi capitalul social la cor. 600.000 și ridicarea fondului de rezervă la suma de peste cor. 200000.

La Românii din Croația și Bosnia. Dl I. T. Burada, cunoscutul etnograf, va plecă zilele acestea în Croația și Bosnia, spre a face nouă studii asupra Românilor cari se mai află în acele provincii.

† **G. Dem. Teodorescu**, profesor la liceul Matei Basarab din Bucureștii, bine cunoscut prin valoroasele sale lucrări literare, care s'a distins prin culegerea sa de poezii populare și prin cercetările sale despre credințele și datinele poporului român, fost ministru de culte, a încetat din viață la 17/30 august în Bucureștii, în etate de 50 ani.

Au murit: *Aloisia Pap n. Rednic*, veduva lui Ioan Pap, fost vicar episcopesc gr. c. român al Marămureșului, mama dlui dr. Coriolan Pap, director executiv al „Bihorenei“, în Vad (Marămureș) la 2 septembrie, în etate de 56 ani; — *Ioan Cristian*, emérit paroc gr. cat. de Pocei și protopop de Letamare, la 26 august, în etate de 74 ani, în Nagy-Szántó; — *dr. Iacob Brândușian*, avocat în Blăș, la 23 august, în etate de 75 ani; — *Gavril Buzura*, preot gr. or., în Poiana-Bienchi, la 31 august, în etate de 67 ani. — (În nr. penultim am publicat și noi, după alte ziare, că tinerul Dumitru Laseu, candidat de avocat, a încetat din viață în Beiuș. Știrea a fost o mistificare, căci dl Laseu trăește. De aceea cu plăcere facem cuvenita rectificare. Red.);

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

Direcțiunea Comptabilității

SITUATIUNEA

Veniturilor comunale la 31 iulie 1900 comparativ cu acelea din perioada corespunzătoare a anului 1898—1899

Capitolul	NATURA VENITURILOR	Evaluarea bugetară anuală 1899—1900	INCASĂRI		DIFERINȚE	
			1900—1901	1899—1900	Plus	Minus
I. Venituri ordinare						
1	Venituri directe	1438300	254375 46	303860 41		49481 95
2	„ indirecte (accise)	8045400	2179610 40	2489856 70		310246 30
3	„ din bunuri comunale	659500	297995 —	310721 75		12726 75
4	„ din servicii comunale	1336500	460181 20	508242 39		48061 19
5	Subvenții	561252	235228 —	142503 —	92725 —	
6	Contribuții pentru drumuri	1650000	318093 75	381650 45		63556 70
II. Venituri extra-ordinare						
7	Venit. cu destinațiune specială	160161 50	49893 15	66469 80		16576 65
8	Diferite venituri	105000 —	35719 81	22850 06	12869 75	
9	Din excedentul exerc. 1898-1899	568951 79	568951 79	— —	568951 79	
10	Subvenții din fondul casei Luc O aș	96000 —	17819 30	— —	17819 30	
—	Rămășițe din exerciții închise	— —	17235 55	12939 30	4296 25	
	Total	14621065 29	4435103 41	4239093 86	696662 09	500652 54

Se certifică

Plus lei 196.009.55

p. Director C. Demetrescu.

p. Șeful biroului scripturilor Catzian.